

Een promotieonderzoek naar sekseverschillen bij pabo-studenten

Maandag 5 november 2007 is Gerda Geerdink, opleider en onderzoeker van Pabo Arnhem aan de Radboud Universiteit, gepromoveerd op een onderzoek naar de verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke pabo-studenten. Het onderzoek is uitgevoerd op Pabo Arnhem.

De feminisering van het primair onderwijs neemt toe omdat er maar weinig jongens naar de pabo gaan. Hoewel aan die feminisering meer kwalijke gevolgen worden gekoppeld dan feitelijk terecht is, vind ik onevenredig veel vrouwelijke leerkrachten en mannelijke managers in het primair onderwijs geen gewenste ontwikkeling. Gebrek aan (sekse) diversiteit leidt altijd en overal tot inhoudelijke verschraling. Kinderen moeten vooral op een basisschool kennis maken met verschillende ‘soorten’ leerkrachten en zij moeten daar zien dat iedereen – ongeacht sekse – alle beroepen wil en kan uitvoeren.

De oorzaak van de feminisering van het primair onderwijs blijkt voor een deel op de pabo te liggen. Pabo's hebben namelijk niet alleen te maken met een geringe instroom van mannelijke studenten maar ook met een laag studierendement: jongens doen er gemiddeld veel langer over en stoppen vaker zonder dat ze een diploma halen. Van de jongens is na vijf jaar 42,7% afgestudeerd tegenover 66,7% van de meisjes. Dat ongewenst lage rendement van mannelijke pabo-studenten was aanleiding voor dit promotieonderzoek. Onderzocht is waarom in vergelijking met meisjes zo weinig jongens de eindstreep halen. Uit de resultaten is af te leiden dat de pabo er aan kan bijdragen dat meer jongens gediplomeerd en bekwaam gaan werken in het basisonderwijs.

Bij het onderzoek ben ik ervan uitgegaan dat er goede studieresultaten worden gehaald als wensen en opvattingen van studenten aansluiten bij het aanbod en de (didactische) werkwijze van de opleiding. De onderzoeksvraag is: Zijn seksspecifieke beroepsmotivatie en verwachtingen van de opleiding in samenhang met de perceptie van het curriculum van invloed op de seksspecifieke studiekeuzes en –prestaties van pabo-studenten? De vraag is feitelijk: biedt de pabo voor zowel jongens als meisjes onderwijs op maat?

Bij een groep mannelijke en vrouwelijke pabo-studenten is tijdens de eerste tweeënhalf jaar van hun opleiding onderzocht wat de beroepsmotieven en opleidingsverwachtingen zijn. Daarnaast is onderzocht hoe ze de opleiding ervaren en beoordelen, en er is geïnventariseerd hoe ze presteren en of ze besluiten tot stoppen of doorgaan met de opleiding.

Het onderzoek laat zien dat de mannelijke en vrouwelijke studenten verschillen in motivatie en opleidingsverwachtingen en dat de opleiding meer aansluit bij dat wat vrouwelijke studenten belangrijk vinden. Het aanbod en de gevolgde didactische werkwijze op de opleiding passen beter bij de beroepsopvattingen en -beelden van vrouwen. Zij worden op de opleiding bevestigd in hun beroepskeuze en in de wijze waarop ze het beroep denken te moeten uitoefenen en krijgen te maken met een werkwijze die meestal goed bij hen past. Zij kunnen daardoor gemakkelijker voldoen aan de eisen van de opleiding. Ze komen er tijdens de opleiding achter dat het beroep complexer is dan ze van tevoren dachten en worden daardoor eigenlijk nog meer gemotiveerd voor het beroep. Ze realiseren zich dat ze nog veel moeten leren, zetten zich in en zijn er van overtuigd dat hen een fijn beroep wacht.

Dat is anders voor de mannelijke studenten. De opleiding sluit minder aan bij hun beroepsbeelden en -opvattingen. Daarnaast zijn ze vaak bij de start al minder (intrinsiek) gemotiveerd voor zowel het beroep als voor het leren. Ze hebben daardoor meer prikkels nodig dan vrouwelijke studenten maar krijgen die niet. Ze vinden juist de studiebegeleiding en beoordeling op de pabo te vrijblijvend. Mannelijke studenten vinden na tweeënhalf jaar het

beroep simpeler dan ze van tevoren dachten terwijl ze meer dan de vrouwen overtuigd van hun geschiktheid voor het beroep. Dat laatste wordt bevestigd omdat ze, als het moet, met relatief weinig moeite veel studiepunten kunnen inhalen en ook omdat ze voortdurend te horen krijgen dat ze – als mannelijke leerkracht – hard nodig zijn. Zowel kinderen, medestudenten, (toekomstige) collega's als ouders zijn enthousiast als er weer een mannelijke student is. Ondanks die positieve signalen uit de omgeving daalt hun motivatie voor het beroep. Een relatief groot deel van de mannelijke studenten stopt voortijdig of besluit dat ze toch iets anders willen doen na de opleiding.

Het proefschrift sluit af met een aantal aanbevelingen voor de opleidingen:

De opleiding moet (sekse)verschillen bij studenten erkennen en kennen.

De opleidingsinhoud kan, zonder dat er afbreuk wordt gedaan aan de gestelde eindtermen, meer gestuurd kunnen worden vanuit vakkennis en vakdidactiek waardoor het meer aansluit bij dat wat jongens belangrijk vinden.

Aansluiten bij de (zowel de cognitieve, sociaal-emotionele als affectieve) beginsituatie van studenten is tot op zekere hoogte een goed opleidingsdidactisch uitgangspunt. Als echter de studentenpopulatie te homogeen wordt en studenten te veel hetzelfde belangrijk, leuk en interessant vinden, moet de opleiding zorgen dat hun blik verruimt. Kinderen hebben recht op verschillende soorten leerkrachten, nog meer soorten dan mannelijke en vrouwelijke leerkrachten.

Diversiteit is van belang en kan en moet op de opleiding beginnen

De publieksversie van het proefschrift verschijnt bij uitgeverij Garant onder de titel: 'Diversiteit op de pabo. Sekseverschillen in motivatie, curriculumperceptie en studieresultaten', ISBN: 978 9044 121926. Prijs 32 euro.

Voor meer informatie Gerda.Geerdink@han.nl

Gerda Geerdink
Oktober 2007